

Wiarygodność mediów

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

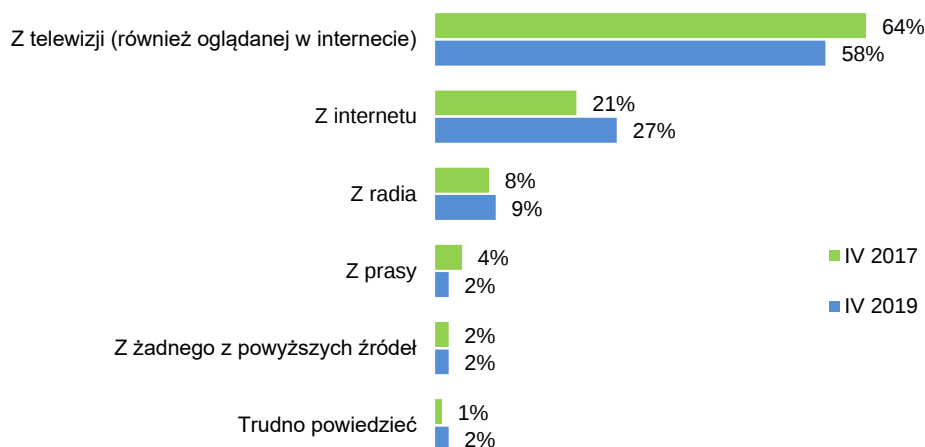
W naszym kwietniowym sondażu¹, po dwóch latach przerwy, powróciliśmy do problematyki zaufania do mediów. Interesowało nas, jak oceniana jest wiarygodność informacji podawanych przez największych nadawców telewizyjnych oraz treści zamieszczanych w największych portalach internetowych. Skoncentrowaliśmy się na programach telewizyjnych oraz portalach internetowych, gdyż – jak wynika z naszych badań – telewizja i internet są głównymi źródłami wiedzy o bieżących wydarzeniach w kraju i na świecie.

ŹRÓDŁA INFORMACJI O WYDARZENIACH W KRAJU I NA ŚWIECIE

Dla największej grupy badanych głównym źródłem informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie jest telewizja (58%), a na drugim miejscu pod względem częstości wskazań plasuje się internet (27%). Dla relatywnie niewielu najważniejszym źródłem informacji jest radio (9%), a dla jeszcze mniejszej grupy – prasa (2%). W porównaniu z wynikami uzyskanymi dwa lata temu, zauważyć można, że na znaczeniu straciły telewizja oraz prasa, a zyskał internet.

CBOS

RYS. 1. Skąd przede wszystkim czerpie Pan(i) informacje o wydarzeniach w kraju i na świecie?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (347) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 4–11 kwietnia 2019 roku na liczącej 1064 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Korzystanie z poszczególnych mediów jest bardzo silnie zróżnicowane społecznie, a największe znaczenie w tym kontekście ma wiek. Dla starszych badanych głównym źródłem informacji częściej jest telewizja, dla młodszych – internet. Zauważyć można również, że dla respondentów lepiej wykształconych, mieszkających w większych miejscowościach, z gospodarstw domowych o wyższych dochodach *per capita* większe znaczenie ma internet, a mniejsze – telewizja.

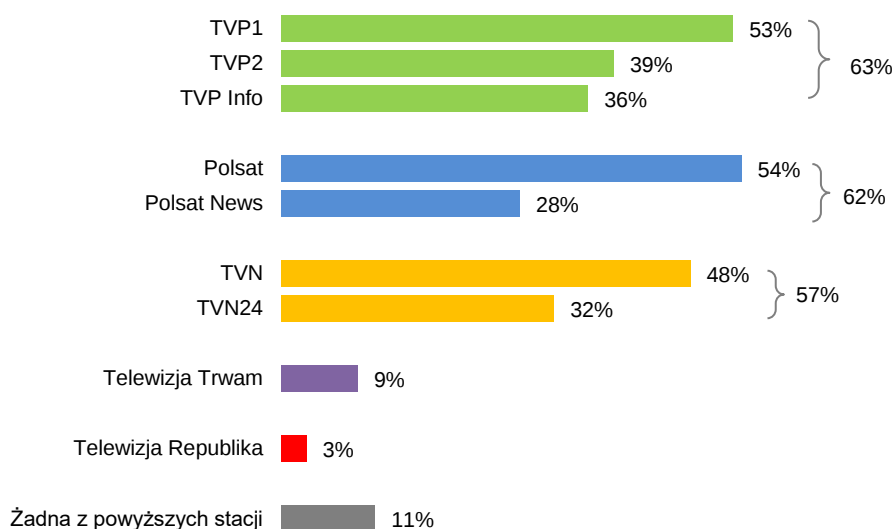
TABELA 1

		Skąd przede wszystkim czerpie Pan(i) informacje o wydarzeniach w kraju i na świecie? Czy:					
		z telewizji (również oglądanej w internecie)	z prasy	z radia	z internetu	z żadnego z powyższych źródeł	Trudno powiedzieć
		w procentach					
Wiek	18–24 lata	28	0	5	60	3	4
	25–34	35	1	13	47	5	0
	35–44	52	2	7	38	0	1
	45–54	64	1	11	20	2	2
	55–64	72	3	8	14	2	1
	65 lat i więcej	81	5	9	5	1	0
Miejsce zamieszkania	Wieś	64	2	10	21	3	1
	Miasto do 19 999	60	1	11	27	0	1
	20 000 – 99 999	57	4	10	28	1	0
	100 000 – 499 999	54	1	7	33	2	2
	500 000 i więcej mieszk.	41	5	4	45	4	1
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	66	3	12	14	2	3
	Zasadnicze zawodowe	77	1	9	12	1	0
	Średnie	57	3	10	28	2	1
	Wyższe	39	2	7	49	2	0
Dochody na jedną osobę w gospodarstwie domowym	Do 899 zł	71	1	14	13		0
	Od 900 zł do 1299 zł	70	2	11	16	1	0
	Od 1300 zł do 1799 zł	69	3	6	21	0	0
	Od 1800 zł do 2499 zł	54	4	10	30	2	0
	2500 zł i więcej	40	2	6	46	3	2

Zapytaliśmy ankietowanych również o stacje telewizyjne, w których oglądają programy informacyjne i publicystyczne. Poprosiliśmy o wybranie z podanej listy wszystkich stacji, w których oglądają tego typu programy. Praktycznie równie często w tym kontekście wymieniane były: Polsat (54%), TVP1 (53%), a niewiele rzadziej – TVN (48%). Znaczna część respondentów ogląda programy informacyjne i publicystyczne w TVP2 (39%), TVP Info (36%), TVN24 (32%) oraz Polsat News (28%). W sumie przynajmniej jeden z kanałów telewizji publicznej wymieniło 63% badanych, niemal tyle samo wskazało na Polsat lub Polsat News (62%), a trochę mniej – TVN lub TVN24 (57%).

CBOS

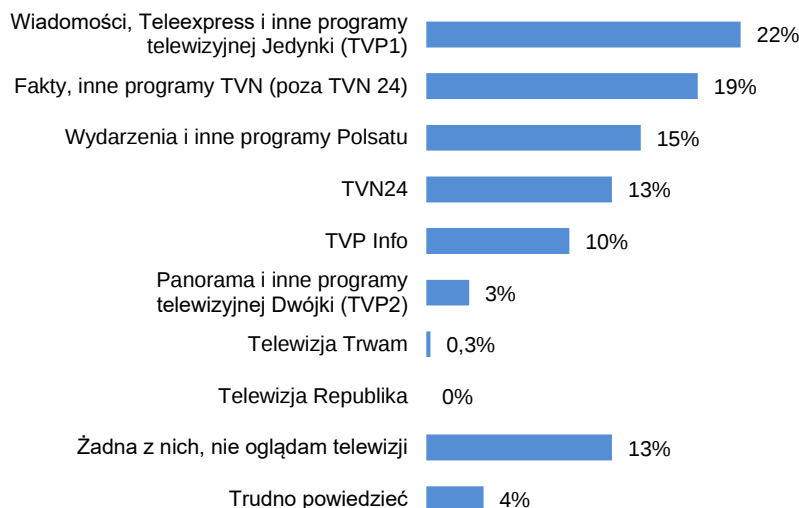
RYS. 2. Proszę wskazać wszystkie stacje telewizyjne, w których ogląda Pan(i) programy informacyjne i publicystyczne

Interesowało nas także, która ze stacji telewizyjnych jest dla badanych głównym źródłem informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie. Najczęściej w tym kontekście wymieniane były programy informacyjne TVP1 (22%), a w dalszej kolejności TVN – poza TVN24 (19%), Polsatu (15%), TVN24 (13%) oraz TVP Info (10%).

Zaznaczyć należy, że na podstawie wyżej opisanych odpowiedzi na pytania dotyczące oglądania programów informacyjnych i publicystycznych w poszczególnych stacjach telewizyjnych trudno formułować wnioski na temat oglądalności tych stacji. Nie pytaliśmy bowiem, jak często respondenci oglądają te programy, ile czasu im poświęcają itp. Interesowało nas jedynie, z jakich źródeł czerpią informacje oraz jakie znaczenie im przypisują.

RYS. 3. Która z wymienionych stacji telewizyjnych, który z programów, jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?

Z analiz wynika, że wybór określonej stacji telewizyjnej zależy przede wszystkim od poglądów politycznych i preferencji partyjnych. Programy TVN oraz TVN24 częściej niż pozostali wybierają badani identyfikujący się z lewicą, programy telewizyjnej Jedynki oraz TVP Info – respondenci utożsamiający się z prawicą, a Wydarzenia i inne programy Polsatu – ankieterzy o poglądach centrowych. W potencjalnych elektoratach partyjnych programy informacyjne TVN częściej wybierają wyborcy PO i PSL, a TVN24 – wyborcy PO. Z kolei na programy w telewizji publicznej najczęściej decydują się zwolennicy PiS. Natomiast Wydarzenia i inne programy Polsatu równie często wybierane są przez zwolenników PiS i PO, a relatywnie najczęściej przez sympatyków ruchu Kukiz'15 i Wiosny.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty*	Która z wymienionych stacji, który z programów jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?							
	Fakty, inne programy TVN (poza TVN24)	TVN24	Wiadomości, Teleexpress, inne programy TVP1	Panorama, inne programy TVP2	TVP Info	Wydarzenia, inne programy Polsatu	Żadna z nich/ nie oglądam telewizji	Trudno powiedzieć
	w procentach							
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	7	2	43	4	25	13	4	2
Platforma Obywatelska RP	40	35	2	0	1	13	7	2
Polskie Stronnictwo Ludowe**	47	16	13	0	9	16	0	0
Wiosna**	36	26	5	0	0	19	12	2
Kukiz'15**	9	18	29	0	6	21	12	6

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Wyniki dotyczące wyborców tych ugrupowań należy traktować ostrożnie ze względu na ich niewielką liczebność w próbie

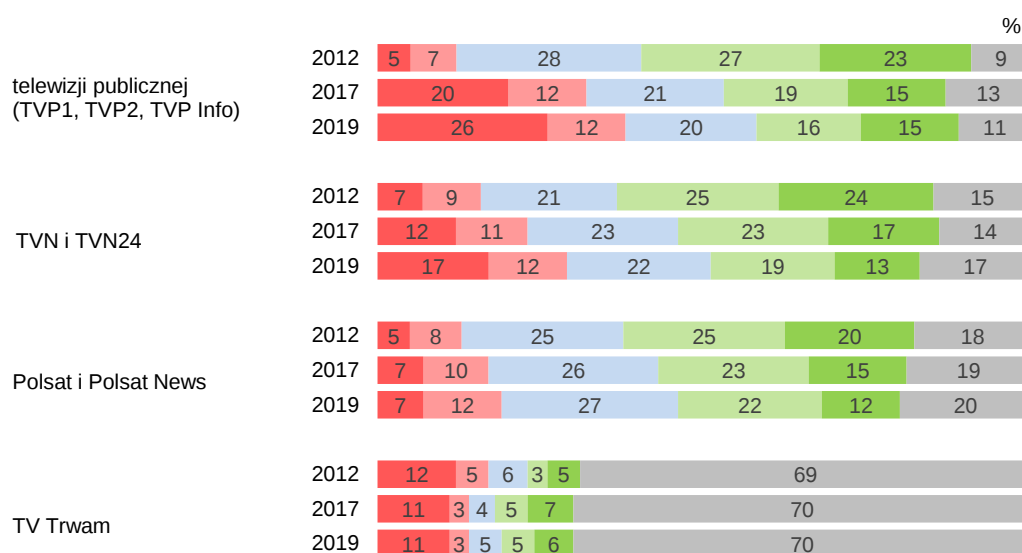
OCENA WIARYGODNOŚCI TELEWIZYJNYCH PROGRAMÓW INFORMACYJNYCH I PUBLICYSTYCZNYCH

Poprosiliśmy respondentów o ocenę wiarygodności programów informacyjnych i publicystycznych nadawanych w telewizji publicznej (TVP1, TVP2, TVP Info), w TVN (TVN, TVN24), w Polsacie (Polsat, Polsat News) oraz TV Trwam. Formułując odpowiedzi badani posługiwali się 5-punktową skalą, na której „1” oznaczało, że są one niewiarygodne, a „5” – że są wiarygodne. W toku analiz odpowiedzi „1” oraz „2” były interpretowane jako brak zaufania, a „4” oraz „5” – jako pozytywna ocena wiarygodności danej stacji telewizyjnej.

O ile programy informacyjne i publicystyczne trzech największych nadawców postrzegane są jako wiarygodne przez dosyć zbliżone odsetki badanych (Polsat i Polsat News – 34%, TVN i TVN24 – 32%, telewizji publicznej – 31%), o tyle w ocenach braku wiarygodności są spore różnice. Najbardziej krytycznie w tym względzie odbierana jest telewizja publiczna (38% badanych uważa, że nie jest wiarygodna), w drugiej kolejności TVN i TVN24 (29%), w trzeciej – Polsat i Polsat News (19%). Programy telewizji Polsat i Polsat News wyraźnie częściej postrzegane są jako wiarygodne niż niewiarygodne, telewizji TVN i TVN24 nieco częściej jako wiarygodne niż niewiarygodne, natomiast w ocenach telewizji publicznej przeważają oceny krytyczne. Również w przypadku telewizji Trwam odnotowujemy niewielką przewagę ocen krytycznych nad pozytywnymi.

CBOS

RYS. 4. Jak ocenia Pan(i) wiarygodność programów informacyjnych i publicystycznych nadawanych w:

Skala 1–5:

■ 1 – niewiarygodne, nie zasługują na zaufanie ■ 2 ■ 3 – odpowiedź ambiwalentna ■ 4 ■ 5 – wiarygodne, zasługują na zaufanie ■ Trudno powiedzieć/ brak dostatecznej wiedzy na temat danego programu

W porównaniu z rokiem 2017² zwiększył się odsetek badanych postrzegających programy informacyjne i publicystyczne TVN i TVN24 jako niewiarygodne (wzrost o 6 punktów procentowych), a zmniejszył uważających je za wiarygodne (spadek o 8 punktów). Podobne, lecz mniejsze zmiany dotyczą telewizji publicznej (o 6 punktów przybyło uważających programy informacyjne i publicystyczne telewizji publicznej za niewiarygodne, a o 3 punkty zmniejszył się odsetek badanych postrzegających je jako wiarygodne). Zmiany w postrzeganiu stacji Polsat oraz Polsat News są relatywnie niewielkie – nieznacznie (o 2 punkty) zwiększył się odsetek badanych uważających programy te za niewiarygodne, a zmniejszył (o 4 punkty) sądzących, że są godne zaufania.

Uwzględniając średnie ocen – można zauważyć, że największym zaufaniem Polacy darzą programy informacyjne i publicystyczne nadawane przez Polsat i Polsat News, w drugiej kolejności – TVN i TVN24, w trzeciej natomiast programy telewizji publicznej. W porównaniu z rokiem 2017 odnotowujemy spadki zaufania do wszystkich czterech nadawców telewizyjnych uwzględnionych w sondażu – największe zaś dotyczą telewizji TVN i TVN24 (spadek średniej o 0,28), a w drugiej kolejności telewizji publicznej (spadek średniej o 0,19) i te dwa spadki są istotne statystycznie³ (różnice średnich w przypadku telewizji Polsat oraz TV Trwam są nieistotne statycznie).

TABELA 3

Jak ocenia Pan(i) wiarygodność programów informacyjnych i publicystycznych nadawanych:	Średnie na skali od 1 do 5, na której „1” oznacza, że są niewiarygodne, nie zasługują na zaufanie, a „5” – że są wiarygodne, zasługują na zaufanie	Odchylenie standardowe	Liczba osób*
– w telewizji Polsat i Polsat News			
X 2012	3,57	1,12	829
IV 2017	3,36	1,18	873
IV 2019	3,26	1,15	852
– w TVN i TVN24			
X 2012	3,60	1,21	853
IV 2017	3,26	1,29	908
IV 2019	2,98	1,34	877
– w telewizji publicznej – TVP1, TVP2, TVP Info			
X 2012	3,61	1,12	917
IV 2017	2,99	1,39	935
IV 2019	2,80	1,45	941
- w Telewizji Trwam			
X 2012	2,49	1,50	316
IV 2017	2,84	1,63	324
IV 2019	2,75	1,60	321

* Z obliczeń wyłączone zostały osoby niemające zdania na ten temat oraz nieoglądające programów informacyjnych i publicystycznych danej stacji telewizyjnej

² Zob. komunikat CBOS „Ocena wiarygodności telewizyjnych programów informacyjnych i publicystycznych”, maj 2017 (oprac. M. Omyła-Rudzka).

³ Przy założonym poziomie istotności równym 0,05.

TABELA 4

Która z wymienionych stacji telewizyjnych, który z programów, jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie*?	Ocena wiarygodności programów informacyjnych i publicystycznych nadawanych w telewizji:			
	publicznej (TVP1, TVP2, TVP Info)	TVN, TVN24	Polsat, Polsat News	TV Trwam
	Średnie na skali od 1 do 5, na której „1” oznacza, że są niewiarygodne, nie zasługują na zaufanie, a „5” – że są wiarygodne, zasługują na zaufanie			
Wiadomości i inne programy TVP1, TVP2, TVP Info	3,84	2,36	2,92	3,80
Fakty i inne programy TVN i TVN24	2,02	3,79	3,56	1,63
Wydarzenia i inne programy Polsatu	2,49	2,90	3,72	2,07

* Ze względu na fakt, że bardzo mała grupa respondentów podała programy informacyjne TV Trwam jako najczęściej oglądane, grupa ta nie została poddana dalszym analizom

Można zauważyć bardzo silną zależność między głównym źródłem informacji o wydarzeniach a oceną wiarygodności poszczególnych nadawców. Generalnie, oglądamy programy, do których mamy największe zaufanie. Badani, dla których najważniejszym źródłem informacji są programy telewizji publicznej, jako najbardziej wiarygodną postrzegają telewizję publiczną, a w drugiej kolejności – TV Trwam, natomiast najbardziej krytycznie – TVN. Z kolei osoby, dla których głównym źródłem wiedzy na temat wydarzeń w kraju i na świecie są programy TVN i TVN24, za najbardziej wiarygodne uznają właśnie te stacje, a najmniejszym zaufaniem darzą telewizję publiczną i TV Trwam. Natomiast widzowie Polsatu najprzychylniej wypowiadają się na temat własnej stacji, a najbardziej krytycznie – na temat telewizji publicznej oraz TV Trwam. Zauważyć można ponadto, że widzowie TVN niewiele gorzej oceniają wiarygodność programów Polsatu niż własnej stacji, natomiast widzowie Polsatu mają znacznie mniejsze zaufanie od TVN niż do własnej stacji.

Z analiz wynika ponadto, że zaufanie do programów informacyjnych i publicystycznych poszczególnych stacji telewizyjnych w istotny sposób zależy od poglądów politycznych oraz kwestii światopoglądowych. Programy telewizji publicznej oraz TV Trwam darzone są większym zaufaniem przez badanych częściej praktykujących religijnie, o prawicowych poglądach politycznych, a w potencjalnych elektoratach partyjnych – przez wyborców Prawa i Sprawiedliwości. Z kolei programy w TVN i TVN24 uznawane są za bardziej wiarygodne przez mniej religijnych badanych (traktując jako wskaźnik religijności częstość udziału w praktykach religijnych), identyfikujących się z lewicą, a w elektoratach – przez wyborców Platformy Obywatelskiej. Postrzeganie wiarygodności programów telewizji Polsat i Polsat News jest mniej zróżnicowane społecznie, niemniej jednak można zauważyć, że ponadprzeciętnie dobrze oceniają ją niepraktykujący religijnie oraz osoby utożsamiające się z lewicą (a niewiele gorzej badani o centrowych poglądach politycznych). W potencjalnych elektoratach partyjnych telewizja ta najlepiej oceniana jest przez wyborców Platformy Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego.

TABELA 5

Potencjalne elektoraty*	Ocena wiarygodności programów informacyjnych i publicystycznych nadawanych w telewizji:			
	publicznej (TVP1, TVP2, TVP Info)	TVN, TVN24	Polsat, Polsat News	TV Trwam
	średnie ocen na skali 1–5			
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	3,86	2,41	3,00	3,83
Platforma Obywatelska RP	1,56	3,87	3,62	1,23
Polskie Stronnictwo Ludowe**	2,61	3,60	3,63	2,75
Wiosna**	1,34	3,26	3,38	1,10
Kukiz'15**	2,15	2,59	3,15	1,45

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Wyniki dotyczące wyborców tego ugrupowania należy traktować ostrożnie ze względu na ich niewielką liczebność w próbie

NASTAWIENIE POLITYCZNE PROGRAMÓW INFORMACYJNYCH I PUBLICYSTYCZNYCH

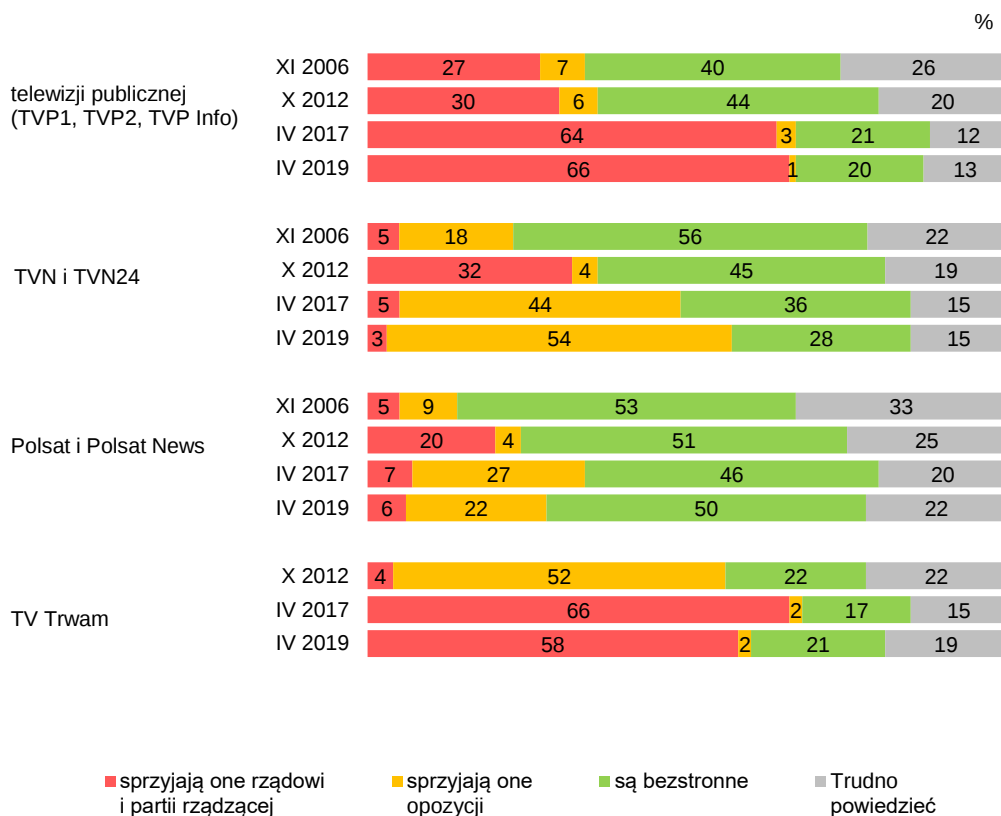
Poza oceną wiarygodności programów informacyjnych i publicystycznych nadawanych w TVP, TVN, Polsacie oraz TV Trwam, interesowało nas również postrzegane nastawienie polityczne tych stacji.

Ponad połowa badanych jest zdania, że programy informacyjne i publicystyczne telewizji publicznej oraz TV Trwam mają nastawienie prorządowe (odpowiednio 66% i 58%), a o ich bezstronności mówi znacznie mniej ankietowanych (odpowiednio 20% i 21%). Programy telewizji TVN i TVN24 najczęściej postrzegane są jako sprzyjające opozycji (54%), a programy stacji Polsat i Polsat News – jako bezstronne (50%).

W porównaniu z wynikami z roku 2017, pogłębiło się przekonanie, że TVN i TVN24 sprzyjają opozycji (wzrost o 10 punktów procentowych), a spadło, że jest bezstronna (spadek o 8 punktów). W tym samym czasie zmniejszył się odsetek badanych uważających, że programy Polsat i Polsat News sprzyjają opozycji (spadek o 5 punktów), a wzrósł nieco – twierdzących, że jest ona bezstronna (wzrost o 4 punkty). Postrzeganie nastawienia telewizji publicznej w ciągu ostatnich dwóch lat nie zmieniło się znacząco, choć zaznaczyć należy, że bardzo duże zmiany w jej ocenach zarejestrowaliśmy w roku 2017 (w porównaniu z rokiem 2012). Wtedy ponad dwukrotnie wzrósł odsetek ankietowanych przypisujących jej prorządowe nastawienie, a ponad dwukrotnie zmalał odsetek tych, którzy uważali, że jest ona bezstronna. Warto jednocześnie podkreślić, że gdy w latach 2006 i 2012 pytaliśmy o polityczne nastawienie programów trzech największych nadawców, najczęściej postrzegane były one jako bezstronne, a obecnie jedynie programy Polsatu częściej oceniane są jako bezstronne niż opowiadające się po którejś ze stron sporu politycznego.

RYS. 5. Jak określił(a)by Pan(i) nastawienie polityczne programów informacyjnych i publicystycznych [...]. Czy zwykle*:

ODPOWIEDZI OSÓB OGLĄDAJĄCYCH PROGRAMY INFORMACYJNE I PUBLICYSTYCZNE DANYCH STACJI TELEWIZYJNYCH

* Treść pytania z roku 2006 nieznacznie się różniła. Pytaliśmy o nastawienie polityczne programów informacyjnych i publicystycznych telewizji publicznej, TVN oraz telewizji Polsat. W latach 2006 i 2012 jedna z odpowiedzi na pytanie brzmiała: „sprzyjają one rządowi i koalicji rządzącej”

Wyłączone zostały odpowiedzi badanych nieoglądających poszczególnych stacji telewizyjnych

Ocena nastawienia politycznego stacji telewizyjnych w znacznej mierze zależy od poglądów politycznych. Badani identyfikujący się z prawicą częściej niż pozostali uważają, że programy telewizji publicznej oraz TV Trwam są bezstronne, rzadziej natomiast twierdzą, że bezstronne są programy TVN i TVN24 oraz Polsat i Polsat News. Z kolei utożsamiający się z lewicą częściej skłonni są przypisywać obiektywizm programom TVN i TVN24 oraz Polsat i Polsat News, rzadziej natomiast informacjom w telewizji publicznej oraz TV Trwam.

TABELA 6

Jak określił(a)by Pan(i) nastawienie polityczne programów informacyjnych i publicystycznych [...]. Czy zwykle:	Wskazania badanych na główne źródła ich codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie:		
	Fakty i inne programy TVN i TVN24	Wiadomości i inne programy TVP1, TVP2, TVP Info	Wydarzenia i inne programy Polsatu, Polsat News
	w procentach		
w telewizji publicznej (TVP1, TVP2, TVP Info)			
– sprzyjają one rządowi i partii rządzącej	79	49	72
– sprzyjają one opozycji	2	1	1
– są bezstronne	11	34	14
Trudno powiedzieć	9	16	13
w TVN i TVN24			
– sprzyjają one rządowi i partii rządzącej	2	3	4
– sprzyjają one opozycji	41	64	51
– są bezstronne	47	18	24
Trudno powiedzieć	10	15	20
w telewizji Polsat i Polsat News			
– sprzyjają one rządowi i partii rządzącej	9	4	5
– sprzyjają one opozycji	20	31	9
– są bezstronne	55	42	66
Trudno powiedzieć	15	24	20
w TV Trwam			
– sprzyjają one rządowi i partii rządzącej	82	38	65
– sprzyjają one opozycji	3	4	0
– są bezstronne	8	36	12
Trudno powiedzieć	7	23	23

Widzowie poszczególnych telewizji bardzo wyraźnie różnią się w ocenach nastawienia politycznego poszczególnych nadawców. Badani, dla których głównym źródłem informacji jest dana stacja telewizyjna (później określani jako widzowie tej telewizji), wyraźnie częściej niż pozostali uważają ją za bezstronną. Co trzeci widz telewizji publicznej uważa, że jest ona bezstronna w swoim przekazie, a odsetki wyrażających takie przekonanie wśród widzów TVN i TVN24 oraz stacji Polsat i Polsat News są znacznie niższe (odpowiednio 11% i 14%). Zaznaczyć jednak należy, że zarówno wśród widzów telewizji publicznej, jak i dwóch pozostałych nadawców największe grupy ankietowanych uważają, że telewizja publiczna ma nastawienie prorządowe – co drugi widz telewizji publicznej (49%) i zdecydowana większość widzów TVN i TVN24 (79%) oraz stacji Polsat i Polsat News (72%) formułuje taką opinię (zob. tab. 6).

Oceniając nastawienie polityczne TVN i TVN24 blisko dwie trzecie widzów telewizji publicznej (64%) i co drugi widz stacji Polsat lub Polsat News (51%) twierdzi, że stacje te sprzyjają opozycji, a o ich bezstronności przekonane są znacznie mniejsze grupy ankietowanych (odpowiednio 18% i 24%). Widzowie TVN i TVN24 rzadziej niż pozostali skłonni są przypisywać tym stacjom sprzyjanie opozycji, częściej zaś – bezstronność.

Programy informacyjne i publicystyczne stacji Polsat i Polsat News przez widzów trzech największych nadawców telewizyjnych postrzegane są najczęściej jako bezstronne, choć opinie badanych, których głównym źródłem informacji jest telewizja publiczna, są dosyć podzielone. Dwie piąte postrzega ją jako bezstronną (42%), ale niemała część z nich (31%) jest zdania, że stacja ta sprzyja opozycji.

Natomiast telewizja Trwam przez widzów TVN i TVN24 oraz Polsat i Polsat News na ogół oceniana jest jako sprzyjająca rządowi i partii rządzącej, natomiast opinie widzów telewizji publicznej są w tym względzie podzielone – mniej więcej tyle samo uważa, że jest ona prorządowa, o ile postrzega ją jako bezstronną.

WIARYGODNOŚĆ PORTALI INTERNETOWYCH

Większość ogółu dorosłych (62%–80% – w zależności od portalu), z czego także duża część użytkowników internetu⁴ (48%–73%), nie potrafi ocenić wiarygodności informacji o bieżących wydarzeniach i polityce przekazywanych przez największe polskie portale internetowe (Onet, Wirtualna Polska, Interia i Gazeta.pl), przede wszystkim dlatego, że – jak deklarują – nie korzystają z nich. Najwięcej osób nie potrafi się odnieść do zawartości Interii i Gazety. Wśród badanych, którzy mają wyrobione zdanie o poszczególnych portalach, oceny są bardzo podzielone. Najlepiej wypadają Interia (średnia ocena wiarygodności w skali od 1 do 5 wynosi 3,14) i Wirtualna Polska (3,13), a nieco mniejszym zaufaniem darzone są Onet (3,02) i Gazeta.pl (2,94). W odniesieniu do wszystkich czterech portali obserwujemy, w porównaniu z rokiem 2017, spadek poziomu zaufania (mierzonego wartością średniej na skali 1–5), lecz tylko w przypadku Onetu i Wirtualnej Polski różnice średnich są istotne statystycznie⁵.

TABELA 7

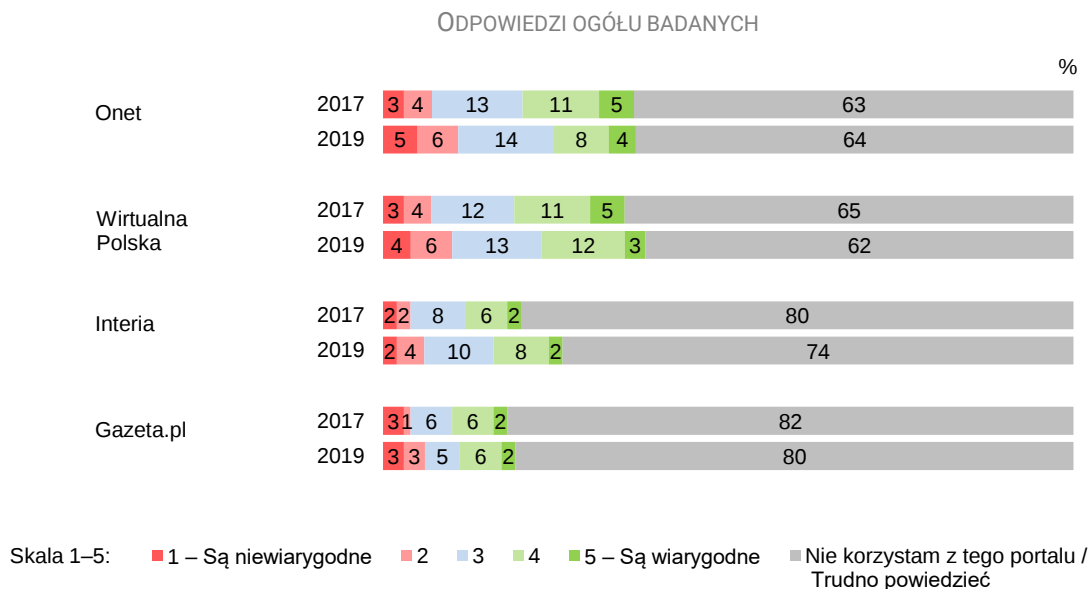
Jak ocenia Pan(i) wiarygodność informacji o bieżących wydarzeniach i polityce na portalu:	Onet		Wirtualna Polska		Interia		Gazeta.pl	
	2017	2019	2017	2019	2017	2019	2017	2019
Średnia ocena wiarygodności (1–5)	3,27	3,02	3,34	3,13	3,28	3,14	3,15	2,94
Odchylenie standardowe	1,12	1,15	1,08	1,11	1,02	1,01	1,18	1,22

⁴ Korzystający z internetu co najmniej raz w tygodniu stanowią 72% ogółu dorosłych (N=763).

⁵ Zob. komunikat CBOS „Media online”, maj 2017 (oprac. F. Feliksiak).

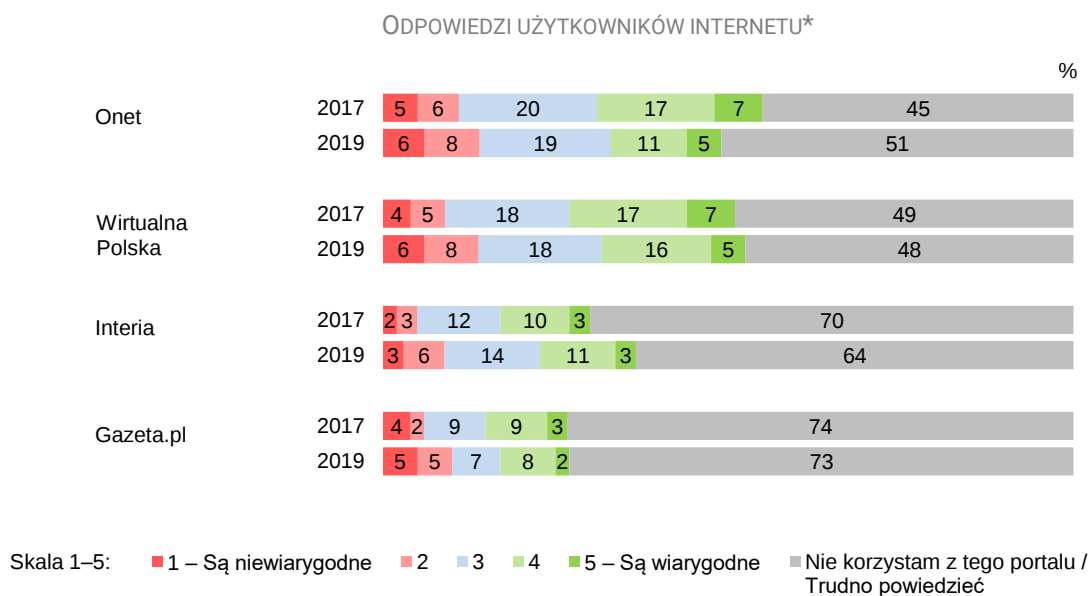
CBOS

RYS. 6. Jak ocenia Pan(i) wiarygodność informacji o bieżących wydarzeniach i polityce na portalu:

CBOS

RYS. 7. Jak ocenia Pan(i) wiarygodność informacji o bieżących wydarzeniach i polityce na portalu:

* W 2017 roku liczba użytkowników internetu w próbie to 717 osób, a w roku 2019 – 763 osoby

Na ocenę wiarygodności najsilniej wpływają polityczne cechy badanych. Portale informacyjne, o które pytaliśmy, najlepiej pod względem wiarygodności oceniają potencjalni wyborcy Platformy Obywatelskiej, natomiast najbardziej sceptyczni wobec nich są zwolennicy ruchu Kukiz'15, którzy częściej uważają je za niewiarygodne niż za wiarygodne – zwłaszcza treści publikowane w Onecie i Gazecie. Stosunkowo krytyczny jest również elektorat PiS (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem). Sympatycy rządzącego ugrupowania największym zaufaniem darzą Interię, natomiast najmniejszym – Gazetę i Onet. Zwolennicy Wiosny w największym stopniu za wiarygodne uznają Onet i Gazetę, natomiast w najmniejszym – Interię. Generalnie można powiedzieć, że Wirtualna Polska w największym stopniu wydaje się być postrzegana jako pozostająca ponad podziałami partyjnymi. Jeśli chodzi o poglądy polityczne, to badani identyfikujący się z prawicą są dość sceptyczni wobec wszystkich czterech serwisów – najbardziej wobec Gazety, a najmniej w stosunku do Interii. Z kolei osoby o poglądach lewicowych najczęściej ufają Onetowi, a najrzadziej – Interii.

TABELA 8

Portale informacyjne	Średnia ocena wiarygodności wśród badanych popierających (na skali 1–5)				Średnia ocena wiarygodności wśród ogółu badanych
	PiS	PO	Wiosna	Kukiz'15	
Onet	2,90	3,65	3,53	2,34	3,02
Wirtualna Polska	3,05	3,65	3,41	2,92	3,13
Interia	3,22	3,57	3,10	2,76	3,14
Gazeta.pl	2,80	3,50	3,48	2,44	2,94

TABELA 9

Portale informacyjne	Średnia ocena wiarygodności (na skali 1–5) wśród badanych o poglądach:			Średnia ocena wiarygodności wśród ogółu badanych
	lewicowych	centrowych	prawicowych	
Onet	3,40	3,02	2,72	3,02
Wirtualna Polska	3,25	3,16	2,83	3,13
Interia	3,09	3,22	2,99	3,14
Gazeta.pl	3,29	3,00	2,33	2,94

Gdyby za reprezentację internetu uznać cztery omawiane portale, a za reprezentację telewizji – trzech najpopularniejszych nadawców (TVP, TVN i Polsat), można byłoby powiedzieć, że wśród ogółu badanych informacje pozyskiwane online pod względem wiarygodności postrzegane są w zbliżony sposób, jak te z telewizji. Nadawców telewizyjnych jako wiarygodnych częściej niż przeciętnie oceniają ankietowani, którzy deklarują, że telewizja jest dla nich głównym źródłem informacji o bieżących wydarzeniach, natomiast rzadziej – poszukujący ich przede wszystkim online. Z kolei zaufanie do portali internetowych utrzymuje się w obu tych grupach na zbliżonym poziomie. Opisane zależności mogą być w pewnym stopniu związane z wiekiem. Dla respondentów poniżej 45 roku życia nieco częściej wiarygodne są informacje zamieszczone online niż te prezentowane w telewizji, natomiast dla starszych, mających 55 lat i więcej, bardziej wiarygodna jest telewizja.

TABELA 10

		Średnia ocena wiarygodności (na skali 1–5)	
		Nadawcy telewizyjni	Portale internetowe
Ogółem		3,05	3,08
Wiek	18–24 lata	2,86	2,97
	25–34	2,90	3,12
	35–44	2,87	3,18
	45–54	3,12	3,08
	55–64	3,13	2,83
	65 lat i więcej	3,31	3,09
Skąd przede wszystkim czerpie Pan(i) informacje o wydarzeniach w kraju i na świecie?	z telewizji	3,25	3,12
	z internetu	2,68	3,10

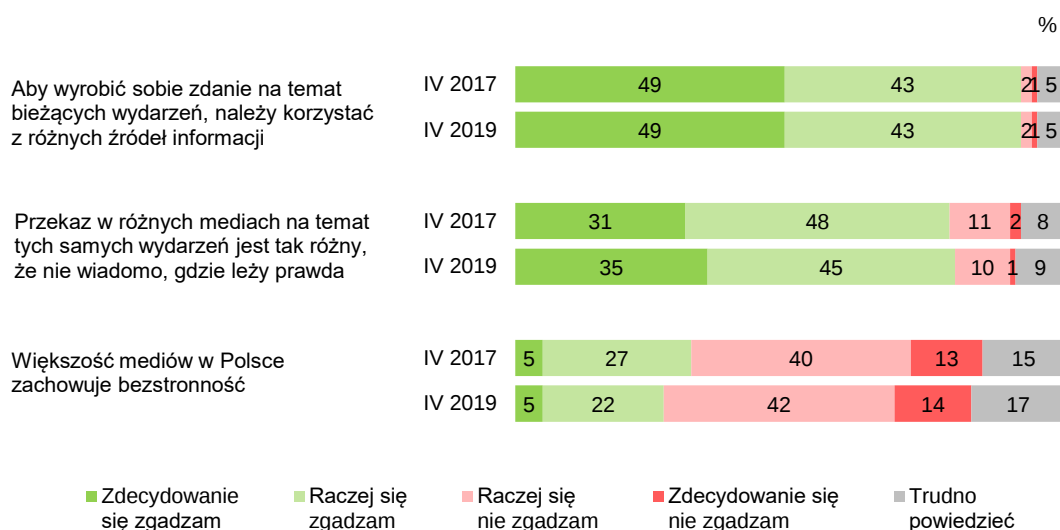
OPINIE NA TEMAT MEDIÓW

Poza szczegółowymi kwestiami dotyczącymi wiarygodności różnych nadawców, interesowało nas także ogólne nastawienie do większości mediów w Polsce. Badani uważający, że większość mediów w Polsce zachowuje bezstronność, należą do mniejszości (27%), a ponad połowa (56%) jest przeciwnego zdania. Warto podkreślić, że w ciągu ostatnich dwóch lat zmniejszył się odsetek ankietowanych przekonanych o bezstronności mediów w Polsce (o 5 punktów procentowych). Bardziej krytyczni w swoich ocenach są absolwenci wyższych uczelni, ankietowani z gospodarstw domowych o najwyższych dochodach *per capita*, mieszkańcy największych miast oraz młodszy respondenci. Co szczególnie istotne, opinie na ten temat są względnie niezależne od poglądów politycznych mierzonych na skali lewica–centrum–prawica. Uwzględniając główne źródła informacji, można zauważyć, że największą nieufność wobec mediów deklarują respondenci, dla których podstawowym źródłem informacji jest internet.

Niemal wszyscy badani (92%) uważają, że, aby wyrobić sobie zdanie na temat bieżących wydarzeń, należy korzystać z różnych źródeł informacji, a ogromna większość (80%) twierdzi, że przekaz w różnych mediach na temat tych samych wydarzeń jest tak różny, że nie wiadomo, gdzie ukryta jest prawda. Opinie na ten temat w zasadzie nie zmieniły się w ciągu ostatnich dwóch lat.

CBOS

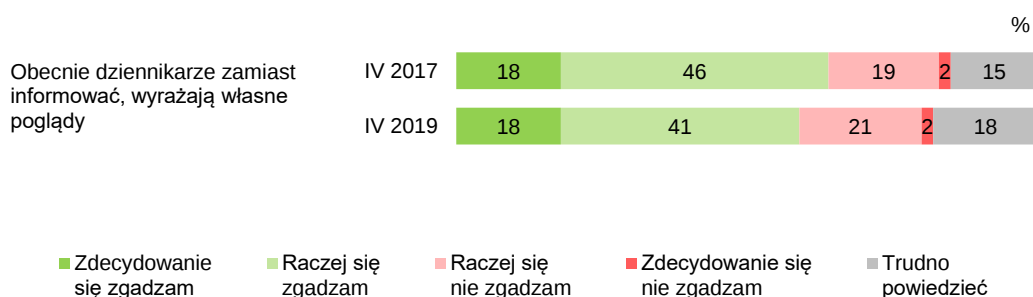
RYS. 8. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującymi stwierdzeniami?

Pewne trudności w wyrobieniu sobie opinii na temat bieżących wydarzeń mogą wynikać z tego, że informacje prezentowane przez media podawane są od razu wraz z ich interpretacją. Ponad połowa badanych (59%, spadek o 5 punktów procentowych w stosunku do 2017 roku) uważa, że obecnie dziennikarze zamiast informować, wyrażają własne poglądy, a niespełna co czwarty jest przeciwnego zdania (23%, spadek o 2 punkty).

CBOS

RYS. 9. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującym stwierdzeniem?

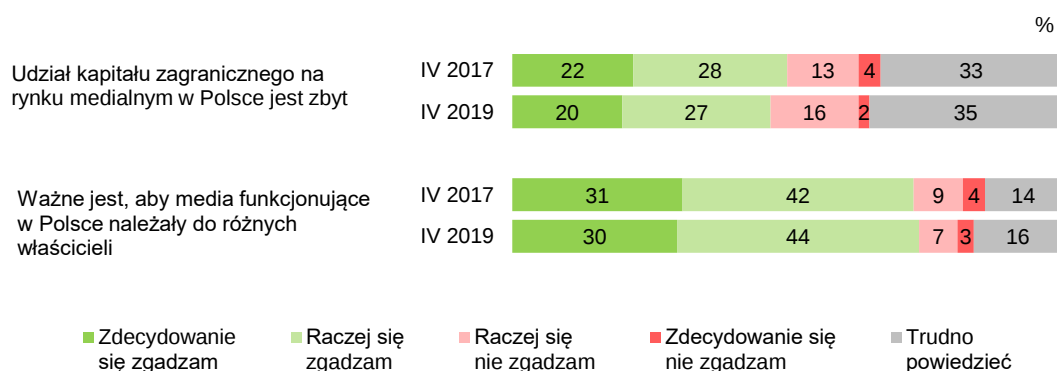

Podobnie jak dwa lata temu, mniej więcej połowa badanych (47%) uważa, że udział kapitału zagranicznego w rynku medialnym w Polsce jest zbyt duży, a blisko co piąty (18%) jest przeciwnego zdania. Znaczna część ankietowanych nie ma wyrobionej opinii na ten temat (35%). Stanowiska w tej kwestii różnicują przede wszystkim poglądy polityczne. Częściej opinię tę podzielają identyfikujący się z prawicą, a nie zgadzają się z nią ponadprzeciętnie często respondenci o poglądach lewicowych.

Również podobnie jak w 2017 roku, zdecydowana większość ankietowanych (74%) jest zdania, że ważne jest, aby media funkcjonujące w Polsce należały do różnych właścicieli. Pogląd ten częściej podzielają badani do 55 roku życia, mieszkańcy większych miejscowości, respondenci lepiej wykształceni, o wyższych dochodach *per capita* w gospodarstwie domowym.

CBOS

RYS. 10. Czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z następującymi stwierdzeniami:

Pomimo rosnącej roli internetu, wciąż dla największej grupy Polaków głównym źródłem informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie pozostaje telewizja. W porównaniu z wynikami sprzed dwóch lat zmniejszyło się zaufanie do programów informacyjnych i publicystycznych telewizji publicznej oraz TVN i TVN24, natomiast ocena programów Polsat i Polsat News nie zmieniła się znacząco. Biorąc pod uwagę nastawienie polityczne trzech największych nadawców, telewizja publiczna najczęściej jest postrzegana jako sprzyjająca rządowi i partii rządzącej, TVN i TVN24 jako sprzyjające opozycji, a Polsat i Polsat News jako bezstronne. Postrzeganie wiarygodności programów telewizyjnych bardzo wyraźnie zależy od tego, która telewizja jest źródłem codziennych informacji, a także od poglądów politycznych i preferencji partyjnych. Można zauważyć tendencję do przypisywania oglądanym przez siebie programom większej wiarygodności niż pozostałym. Ponadto badani o prawicowych poglądach politycznych, a także wyborcy PiS mają większe niż inni zaufanie do telewizji publicznej, natomiast ankietowani identyfikujący się z lewicą oraz wyborcy PO – do TVN i TVN24. Stacje Polsat oraz Polsat News są również lepiej oceniane przez respondentów o lewicowych poglądach politycznych (oraz stosunkowo dobrze przez tych lokujących się w centrum), a w potencjalnych elektoratach – przez zwolenników PO i PSL.

Oceny wiarygodności najpopularniejszych portali internetowych są podzielone, obecnie nawet bardziej niż przed dwoma laty. Z nieco większym zaufaniem badani odnoszą się do treści publikowanych przez Wirtualną Polskę i Interię niż Onet i Gazetę. Oceny zauważalnie różnią się w zależności od poglądów politycznych i preferencji partyjnych respondentów. Wśród zwolenników PiS i osób o poglądach prawicowych większą wiarygodność informacyjną najczęściej przypisuje się portalowi Interia, a wśród identyfikujących się z lewicą oraz zamierzających głosować w wyborach parlamentarnych na PO lub Wiosnę – Onetowi.

Z deklaracji badanych wynika, że wyrobienie sobie zdania na temat bieżących wydarzeń nie jest łatwe. Zdaniem ogromnej większości respondentów przekaz w różnych mediach na temat tych samych wydarzeń jest tak różny, że nie wiadomo, gdzie ukryta jest prawda, i aby wyrobić sobie zdanie na temat bieżących wydarzeń, należy korzystać z różnych źródeł informacji. Ci, którzy uważają, że większość mediów w Polsce zachowuje bezstronność, należą do mniejszości.

Opracowali

Małgorzata Omyła-Rudzka

Michał Feliksiak